

Familiehjem

Modellbeskrivelse

Prosjektet **Våre nye barn** ble etablert på bakgrunn av den store ankomsten av enslige mindreårige flyktninger høsten 2015.

Prosjektet var et samarbeid mellom blant annet SOS-barnebyer, Asker kommune og Husbanken. En viktig del av prosjektet var etablering av **familiehjem**, som en ny bo- og omsorgsløsning for enslige mindreårige flyktninger. Modellen skal gjøre det enklere for kommunene å ta imot og gi god omsorg til barn som kommer alene til Norge.

Familiehjemmodellen er basert på SOS-barnebyers over 70 år lange erfaring med å drive familiehjem og andre omsorgstiltak i Norge og i andre europeiske land. Modellen handler om å skape et hjem og tilbyr familiebasert omsorg med trygge, stabile omsorgspersoner.

Prosjektet fikk raskt bred politisk støtte og fikk fra 2016 midler fra Barne- og likestillingsdepartement til utvikling av bosettingsmodellen.

Dette dokumentet gir en beskrivelse av modellen, samt de viktigste læringspunktene fra de eksterne evalueringene av tiltaket i 2018 og 2020. Vinteren 2023 er det også innhentet læringspunkter fra de tre kommunene som har hatt tilbud om familiehjem siden etablering i perioden 2016-2017 (Skien, Nesodden og Asker).

Bakgrunn & Sammendrag

Høsten 2015 kom det rekordmange barn og unge som hadde flyktet alene til Norge. Det ble en stor utfordring for kommunene å finne egnede botilbud til denne store og sammensatte gruppen barn. Barn som flykter alene, har ofte opplevd både en vanskelig situasjon i hjemlandet og en strabasiøs og til tider livsfarlig ferd til Norge. Når de skal bosettes i en kommune, har de krav på omsorg, og det er viktig at de blir sett, at de trives og får mulighet til å utvikle trygghet og nettverk. Familiehjemmodellen er et alternativ for denne gruppen barn og unge.

SOS-barnebyer har lang erfaring med å gi barn omsorgstilbud i familier, og sammen med Asker kommune startet arbeidet med prosjektet Våre nye barn. Som pionerkommune var Asker med å bidra til utviklingen av Familiehjemmodellen og tilpasset den til en norsk, kommunal virkelighet. I Asker kommune hadde de erfaringer med ulike typer tiltak, hovedtyngden hadde ligget på bofellesskap. Men bofellesskapene er et hjem for noen og et arbeidssted for andre.

Familiehjemmodellen er ett bosettingsalternativ som skal bidra til å sikre at barn som har flyktet til Norge, får et trygt og stabilt bosted så raskt som mulig. Familiehjemmene blir etablert i egnet bolig som kommunen stiller til rådighet, og sammen med fosterforeldre lever barna som i en familie. Familiehjemmene er barnas hjem, noe som sikrer dem stabilitet.

Modellen gir stor fleksibilitet for kommunen, og kan også brukes ved vanlig fosterhjemsplassering. I tillegg har den vist seg å være mer kostnadseffektiv enn flere av dagens ordninger.

Modellen, oversikt

Barnas hjem

Familiehjem blir etablert i egnet bolig som kommunen stiller til rådighet, og tre til fem barn og fosterforeldre lever sammen som i en familie. Familiehjemmene er barnas hjem – et hjem der barn og unge bidrar til matlaging og rydder rommet. De kan ta med venner hjem, og er en del av et nabolag og får nære relasjoner til omsorgspersoner. Det betyr også at barna blir boende i hjemmet også i avlastningsperiodene – eller dersom fosterforeldrene velger å avslutte. Barna beholder dermed hjem, venner, skole og nettverk, noe som sikrer dem stabilitet i oppveksten.

Faglig støtte

Familiehjemmodellen er avhengig av tett oppfølging fra støtteapparat rundt, som sikrer at fosterforeldrene har tilgang på faglig støtte, praktisk hjelp og avlastning. Det legges stor vekt på kvalitet og stabilitet i omsorgen. Familiehjem har tilknyttet familieveileder, miljøarbeider og avlaster for å sikre tilstrekkelig støtte til fosterforeldrene. Avlastning avtales med barnevernet. Målet er at en fast avløser flytter inn når fosterforeldre har fri.

Rekruttering av fosterforeldre

Familiehjem gir mulighet for nye typer fosterforeldre. Fosterforeldrene kan være enslige eller par, og erfaring og bakgrunn vil variere. Siden kommunen stiller bolig til rådighet, er det mulig å rekruttere også omsorgspersoner som selv ikke har egnet bolig. Asker har svært positive erfaringer med å rekruttere fosterforeldre som har minoritetsbakgrunn og egen fluktbakgrunn. Fosterforeldrene går gjennom intervjuer, får opplæring og tett veiledning og oppfølging underveis. De får lønn som statlige i fosterhjem.

Anbefalte rammeverk & forutsetninger

Uavhengig av hvordan kommunen organiserer bosetting må det jobbes for å sikre intern forståelse i kommunen for hva som skiller familiehjem fra bofellesskap og ordinære fosterhjem. Å ha avklart roller og ansvarsfordeling internt (og med Bufetat) er en klar forutsetning for å lykkes.

Det kreves god planlegging og samarbeid på tvers, men én leder bør være ansvarlig for etableringen. Etablering innebærer blant annet:

- Å tenke nytt om hvem som kan egne seg som fosterforeldre. Erfaringer fra andre kommuner tilsier at rekruttering av fosterforeldre med minoritetsbakgrunn/egen fluktbakgrunn er en fordel.
 - Rekruttering og godkjenning av fosterforeldre: gjennomføre intervjuer og innhentet utvidet politiattest og referanser.
 - Se [vedlegg 1](#) for eksempel på detaljert intervjuguide (s.11)
 - Se [vedlegg 2](#) for eksempel på kartleggingsverktøy kompetanse (s.16).
- Fremskaffe bolig: inngå samarbeid med boligforvalter i kommunen for å unngå at tjenesten må bruke tid på dette. I Asker dekket barneverntjenesten 10% av en 60% stilling hos bolighjelpen til dette formålet en periode.
- Avklare økonomisk rammer & juridiske forhold
 - Fosterforeldrenes lønn, pensjon og sykeordninger.
 - Utarbeide oppdragsavtale/fosterhjemsavtale
 - Avklare husleie & skatteetaten må involveres for å unngå fordelsbeskatning
 - Budsjetter for innkjøp av inventar og klargjøring av boliger
- Støtteapparatet:
 - Rekruttere miljøarbeidere og avlaster inn i støtteapparatet til fosterforeldrene.
 - Saksbehandler/flyktningkonsulent: dokumentasjonsansvar, skole – helse samarbeid, involvering av verge. Sørg for tilstrekkelig opplæring.
 - Tenk mangfold også her: hvordan kan støtteapparatet komplementere fosterforeldres egenskaper, kvalifikasjoner, etnisitet & kjønn

Veiledende ressurser & samarbeidsfora

- Etabler jevnlig samarbeidsmøter med eksterne partnere som vil kunne/skal bidra.
 - Etabler samarbeidsrutiner for samarbeid med verger
 - Praktisk støtte i for eksempel ansvarsgruppemøter, skole møter m.m
- Tenk også på ressursene innad i kommunen – eksempelvis gjennom etablering av ressursgruppe i prosjektgjennomføring:
 - Krysskulturell forståelse: Ansatte eller voksne som har kompetanse på hva det vil si å vokse opp med flere kulturer og hvem som kan være viktige støttespillere for de enslige, mindreårige flyktingene
 - Barnefaglig kompetanse: ansatte eller voksne som har kompetanse på hva barn og unge har behov for i aldersadekvat utvikling.
 - Flyktingefaglig kompetanse: hvordan påvirker migrasjonserfaringene barnet/ ungdommen.
- Utarbeid ROS- analyser og beredskapsplan i forhold til uforutsette hendelser, herunder oppfølging av fosterforeldre, ungdom og ansatte.
- [Fosterhjemsavtalen \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no)
- [Fosterforeldres arbeidsrettslige stilling og deres sosiale rettigheter](#)
- [Veiledende satser for fosterhjem og besøkshjem \(2021\) - KS](#)
- [Tilskudd for enslige mindreårige flyktinger med flere | IMDi](#)
- [Bufdir: Tilsyn med barn i fosterhjem](#)
- [Bufdir: samhandlingsforløp for barn som flytter i fosterhjem](#)
- [Standardkontrakter for statlige beredskapshjem, familiehjem og besøkshjem](#)
- [Rutiner for forebygging og håndtering av mistanke om fysiske og seksuelle overgrep og grenseoverskridende atferd mot barn og ungdommer i fosterhjem](#)
- [Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten - en veileder](#)
- [Barnevernet og taushetsplikten, opplysningsretten og opplysningsplikten](#)

Fra hus til hjem..

Gode rammer og faglig støtte rundt **fosterforeldre**, som tar på seg omsorgsrollen for enslige mindreårige flyktninger, er vesentlig for å lykkes med modellen. Derfor anbefales følgende:

- God opplæring og kursing av fosterforeldre - både generell opplæring etter målgruppens behov, men også tilpasset opplæring for forberedelse på rollen som fosterforeldre
- Kompetanseplan og videre kursing av fosterforeldrene bør planlegges.
- Bruk tid på å avklare rammer før oppdraget starter i forhold til lønn, avlastning, støtte i hjemmet og ansvarsfordeling. Dette innebærer å sikre nødvendig forventningsavklaringer om hvem som gjør hva (familieveileder, miljøarbeider, avlaster, fosterforeldre).
- Andre kommuner kan vise til god erfaring med at fosterforeldre finner sine egne avlastere som barnevernstjenesten godkjenner.
- Bruk tid på å avklare familieveiledernes rolle
- Innkjøp av inventar og klargjøring av bolig gjøres i samarbeid mellom familieveileder og fosterforeldre, men sørg for at familieveileder får hjelp med de praktiske oppgavene.
- Kontinuerlig vurdering av den enkeltes fosterforeldres behov for støtte, oppfølging og avlastning
 - Se [vedlegg 3](#) for eksempel på rutinebeskrivelse for oppfølging (s.18)
- Bistå fosterforeldrene slik at ungdommen får den hjelpen fra eksterne som de har krav på i forhold til særskilte behov.
- Legge til rette for erfaringsutveksling for fosterforeldre, og fagsamlinger for alle involverte.
- Videreutvikling av familiehjem-modellen: ved intern evaluering la fosterforeldres synspunkter komme til ordet.

Fra hus til hjem..

Som for fosterforeldrene, tydelige og forutsigbare rammer og støtte rundt **ungdommen** som skal bosettes i familiehjem er viktig for å lykkes med modellen. Derfor anbefales følgende:

- Gjør gode kartlegginger på forhånd om tiltaket kan ivareta den enkeltes ungdoms behov.
- Barn og unge har rett til å bli hørt når plasseringsalternativer vurderes.
- Å snakke om hvilke forventninger ungdommen har til kommunen/botiltaket i forkant av før bosetting, er viktig. Hvilke forventninger ansatte har til ungdommen må inkluderes i disse samtalerne.
 - Tolk – God, hensiktsmessig og tilstrekkelig informasjon med tolk på forhånd om hva som kan vente ungdommen når han/hun kommer til kommunen, sikrer et best mulig utgangspunkt for videre samarbeid og minsker mulighetene for misforståelser. [Les mer om tolking og nasjonalt tolkeregister hos IMDi.](#)
- La fosterforeldre bli med til omsorgssenteret for å bli kjent på forhånd hvis dette lar seg gjøre.
- Arbeid med gode overganger for ungdommene under innflytting; bruk tid på gradvis innflytting og etablering, gjerne at en og en ungdom flytter inn og at ungdommen skaper hjemmet sammen med fosterforeldrene.
- Bruke god tid i begynnelsen på å gi ungdommen informasjon om økonomien i hjemmet og hvordan pengene skal brukes.
- Etabler samarbeid med aktuell skole i god tid
- Sikre helseoppfølging: førstegangs samtale helsesøster, oppfølging vaksineprogram, tannlegesjekk, øyesjekk og søk om fastlege.
- Bidra til at ungdommen får nettverk og tilhørighet i lokalsamfunnet; melde inn ungdom i aktuelt fritidstilbud.
- Sørge for at ungdommen får dekket leksehjelp utover hjelpen de får på skolen.
- Som for fosterforeldre, kontinuerlig vurdering av den utarbeidet tiltaksplan
 - Se [vedlegg 3](#) for eksempel på rutinebeskrivelse for oppfølging (s.20)

Medvirkning

- Verge - alle enslige mindreårige har rett til en representant i asylsøkerfasen og en verge i bosettingsfasen. En representant/verge skal representere enslige mindreårige i foreldrenes sted, og sørge for at de får rettighetene og den oppfølgingen de har behov for og rett til. Representanten/vergen er ikke ansvarlig for selv å gi barnet omsorg i form av mat, klær, husly eller lignende, men har ansvaret for oppfølging og se til at deres behov bli ivaretatt av det offentlige. Det være i asylsaken, omsorg på mottak eller i bofellesskap, økonomi, helsehjelp, skolegang, familiegjeningforening eller annet.
- Retten til medvirkning i eget liv er ett av grunnprinsippene i Barnekonvensjonen og i artikkel 12 påpekes det at barn har rett til å uttale seg om forhold som angår dem, særlig i «rettslig og administrativ saksbehandling». Det presiseres også at det barnet sier skal tillegges behørig vekt.

Vær forberedt på utfordringer underveis

- Ulike oppfatninger om hva som er barnets beste.
- I søskengrupper med stor aldersforskjell og ulike behov kan det oppstå utfordringer når flere ulike instanser er involvert, for eksempel barnevern og flyktningetjeneste. Det er derfor lurt å gå en ekstra runde for å sikre at alle parter blir involvert og ivaretatt.
- Der søsken er fosterforeldre kan de trenge ekstra veiledning på hvordan det er å være mor eller far i Norge.
- Ivaretagelse av også eldre søsken sine selvstendige behov er viktig for at hjemmet skal fungere.
- Det kan være utfordrende å håndtere ungdom med særskilte utfordringer, modellen er sårbar ved utagerende ungdom og fosterfar/foreldre står alene mens det skjer.
- Høye husleiepriser hos enkelte av de private utleierne.
- Tidvis svært høye strømpriser tilsier økte kostander for kommunen. Se på mulighet for en kostnadsdeling av strøm mellom kommune & fosterforeldre, slik at insentiv til å holde disse kostandene nede sikres.
- Saksbehandling blir en hybrid og man må lage egne rutiner og lage tilrettelegge saksbehandlingssystemer for å få det til å passe med tiltaket.
- Fosterforeldre har ulike behov for avlastning.
- Utfordringer knyttet til lommepenger til ungdommene i familiehjemmene og utgiftsdekning for fosterforeldre.

Oppsummering

Hvorfor familiehjem?

- **Unge flyktninger som bor i et hjem integreres lettere enn om de har en hybel eller blir del av et bofellesskap. Som fosterbarn blir de del av en familie med stabile omsorgspersoner, får ansvar, trygghet og et hjem.**
- **Modellen er økonomisk gunstig for kommunen, og vil være mer kostnadseffektiv enn flere av dagens løsninger.**

Mer informasjon på SOS-barnebyers hjemmesider. [Familiehjem | SOS-barnebyer](#)

[Film om familiehjemmodellen - SOS-barnebyer](#)

[Veileder for fosterforeldre for enslige mindreårige flyktninger](#) av Willy Tore Mørch og Magne Raundalen.

Se også [intervjuer av Magne Raundalen og Willy-Tore Mørch](#) hvor de forklarer styrkene til Familiehjemmodellen og hvorfor den egner seg spesielt godt for enslige mindreårige flyktninger og søskengrupper i barnevernet.

[Les mer her](#) om NTNUs evaluering av familiehjemmodellen.

[Last ned rapport fra 2018.](#)

[Last ned oppfølgingsrapport fra 2020.](#)

[Fra hus til hjem](#) er en aktivitet som gjennomføres av fosterforeldre og barn den første tiden etter innflytting i nytt hjem. Materialet er utviklet for å fremme dialog med barna i fosterhjem, skape deltakelse og involvering - for på den måten å skape samhold og tilhørighet.

VEDLEGG 1

Intervjuguide rekruttering av omsorgspersoner

Gjennomføring:

Det skal gjennomføres minst 2 intervjurunder med aktuell kandidat.

1.gangs intervju skal gi god informasjon om oppdraget, målgruppen og ha til hensikt å bli kjent med kandidaten. Rekkefølgen på spørsmålene er ikke viktige, men det kan være hensiktsmessig å begynne med de enkleste spørsmålene og heller gå mer i dybden på de mer personlige spørsmålene i runde 2.

Gjennomfør gjerne uformelle samtaler før og mellom intervjuene, men husk å skrive referat fra begge intervjurundene og skriv hva referansepersonene forteller i godkjenningsrapporten. Vurder behov for 3. gangs intervju dersom det er flere saker som må avklares i forkant av oppdraget.

Hensikten med samtalene

- Å bli kjent
- Litt info hvordan vi jobber med familiehjemmene
- Vår målgruppe
- Oppgavene
- Omsorgsansvaret
- Ulike roller (veiledere/saksbehandlere, miljøarbeidere/miljøterapeuter, fosterforeldre, leder)

Oppgaver etter intervjuene:

- Innhent referanser
- Innhent politiattest
- Helhetsvurdering på drøftingsmøte med mellomleder (Stoppunkt)
- Skriv godkjenningsrapport (bruk mal)

- Gå gjennom oppdragsavtalen og tilleggsavtalen grundig
- Taushetserklæring
- Søke skatt Øst om «krav om verdsettelse av bolig i arbeidsforhold»
- Avklar veien videre og hvem som gjør hva i forhold til etablering i bolig & bli kjent med ungdommene
- Spørsmål?
- Avtal neste møte

Kandidatens bakgrunn og kompetanse (pkt. 1 og 2 i godkjenningsrapport)

Utdannelse og arbeid:

- Hva slags skoler/ utdannelser har du?
- Hva slags arbeid-/yrkeserfaring har du?
- Hva vil du trekke frem fra tidligere stillinger/utdanning/erfaringer som kan være relevant for dette oppdraget? kjernekompetanse, hva er du er god på?
- Fortell om ditt nåværende arbeid
- Hvilke framtidsplaner har du?
- Hva motiverer deg for dette oppdraget?

Oppvekst:

- Hvor er du fra?
- Hvor har du vokst opp?
- Hva slags familie har du vokst opp i?
- Interesser
- Har du noen spesielle fritidsinteresser? Hvilke? Er dette noe du kunne tenke deg å involvere ungdommene i?
- Er du medlem i noen forening/politisk parti/religiøs organisasjon? Aktivt/passivt?

Personlige forutsetninger for oppdraget (pkt. 1 i godkjenningsrapport)

- Hvordan vil du beskrive deg selv som person?
- Sterke sider/svake sider
- Norsk kunnskaper muntlig og skriftlig

Praktisk husarbeid:

Hvordan håndterer du:

- a. Matlaging
- b. Renhold/husarbeid
- c. Diverse forfallende arbeid og normalt vedlikehold av bolig

Rollen som omsorgsperson:

- Hva innebærer det å være en god omsorgsperson?
- Hva vil du legge vekt på i oppdragelse/veiledning av ungdommene?
- Hvordan skal du lage et godt hjem for ungdommene og deg selv?
- Hva fra din egen oppvekst og oppdragelse vil du videreføre, og hva vil du forandre på? Kom gjerne med eksempler.
- Hvilken kjennskap har du til barn og unges utvikling?
- Hvilken erfaring har du med barn og ungdom?
- Hvordan kan du bygge relasjoner med ungdommene?
- Hvordan kan du motivere ungdommene til å nå sine mål?

Omsorgsevne:

Tenker du at du er flink til å se når andre f.eks. er lei seg, trenger å prate med noen, at det er noe som plager dem uten at de sier noe om det etc.?

Hva tenker du om:

- Da det skal bo tre ungdommer sammen med deg, vil det være naturlig å tenke at du kan få ett bedre forhold og nærmere relasjon til enkelt ungdommer. Hvilke tanker har du rundt dette?
- Hvilke tanker har du rundt det å både måtte ha ett individ perspektiv i omsorgen, men også ett gruppe perspektiv i familiehjemmet som helhet?
- Hva tenker du er ett bra utfall, og en realistisk målsetting for ungdommer som skal bo med deg i ett familiehjem?
- Hva slags problemer/vansker/spesielle behov venter du hos en ungdom som skal bo i et familiehjem?

- Har du noen erfaringer med barn med spesielle behov?
- Hvor tror du dine grenser går?
- Hva slags vansker tror du at håndterer best/dårligst-hvorfor?
- På hvilke områder kan det oppstå problemer/vanskeligheter som enslig?

Familie og livsstil:

- På hvilken måte viser dere følelser i din familie og omgangskrets?
- Hva gjør dere sammen som familie? F.eks. i helgene, høytider eller i hverdagen
- Ser du for deg å inkludere ungdommene i f.eks. familie selskap, feiringer etc.?
- Hvor lenge kan du se for deg å være omsorgsperson i ett familiehjem?
- Har du egne erfaringer/opplevelser du vil ha nytte av i forhold til å være omsorgsperson i ett familiehjem?
- Kjenner du andre fosterforeldre-fosterbarn?
- Hva har du fått av informasjon om familiehjem og målgruppen vår?
- Er det noe du vil vite mer om?
- Kan du se for deg noen grunner til at du skulle måtte avslutte oppdraget ditt?

Caser: refleksjon Hvordan tror du at du mestrer/håndtere ungdommer som:

- Ungdom som ikke vil på skolen, står ikke opp om morgenen, hva gjør du?
- Ungdom som vil begynne på aktivitet/ønsker alt nytt utstyr/ vanskelig å bli kjent, hvordan påvirker det andre ungdom
- Ungdom som ikke innretter seg etter fosterforeldrenes regler
- Ungdom som er triste og nedstemte
- Ungdom som er sinte og frustrert
- Ungdom som maser om mere penger

Samarbeidsevne og forventinger (pkt. 3 i godkjenningsrapport)

- Vurder din egen samarbeidsevne-positive og negative sider.
- Hva tenke du om at familiehjemmet både er jobben din og hjemmet ditt, og derfor må være åpent for mange personer og instanser over en lengre tid?
- Hva tenker du om at vil bli lagt føringer og ønsker om hvordan hjemmet ditt organiseres og hvordan du disponerer tiden din?
- Hvis du er misfornøyd med noe/noen relatert til oppdraget/hjemmet, hvordan vil du gå frem for å vise din misnøye?
- Hva har du fått av informasjon om familiehjem og målgruppen vår?
- Er det noe du vil vite mer om?

- Hvilke områder av oppdraget ønsker du mest veiledning på?
- Kan du se for deg noen grunner til at du skulle måtte avslutte oppdraget ditt?

Forventninger:

- Hva slags oppfølging forventer du?
- Hvilke forventninger har du til veileder?
- Hvilke forventninger har du til tilsynsperson
- Ønsker du kontakt med andre omsorgspersoner i familiehjem?
- Ønsker du kurstilbud? Noe spesifikt?

Veien videre:

2 eller 3. runde samtale:

- Har du tenkt over siden sist om oppdraget?
- Har du noe spørsmål? Forventninger, Krav?

Informasjon om oppdragsavtalen og tilleggsavtalen: (pkt. 3 i godkjenningsrapport)

- Oppdragstaker: sykkelønn, pensjonspoeng, feriepenger, forsikring
- Oppdragsavtalen fosterhjem: privat hjem et år om gangen
- Godtgjørelser 2X KS pr barn ,dersom frikjøp hele året
- Utgiftsdekking: se gjeldende KS sats. hva er dette, må forklares grundig eget møte
- Dersom frikjøp hele året: ikke ønskelig at du er på jobb. Etter hvert kan vurderes at man jobbe opp til 50 %, lønn må justers
- Avlaster etter mnd. 3. helg
- 5 ukes ferie: mulighet for å finne egen avlaster? Noen du stoler på, vakt som vi betaler, vi må samarbeidet om det ifht. formaliteter
- Kommune skaffer en bolig: du fremleier, betaler symbolsk husleie kr 2000.
- Referanser?

Hva skjer videre? (spørsmål og avtal neste møte)

- Referanse skal ringes
- Politi- og helseattest leveres

- Søke Skatt Øst om «Krav om verdsettelse av bolig i arbeidsforhold»
- Grundig gjennomgang av oppdragsavtalen og tilleggs avtalen
- Tett dialog med veilederen etablering av huset, blir kjent med barna og andre praktiske oppgaver.

VEDLEGG 2

KOMPETANSEKARTLEGGING - FOSTERFORELDRE I FAMILIEHJEM

Forhold som skal vurderes	Mangelfull	Behov for opplæring	Behov for veiledning	Tilfredsstillende
Omsorgsevne				
Norskkunnskaper				
Samfunnsforståelse				
Systemforståelse				
Økonomiforståelse				
Erfaringsgrunnlag				
Formell kompetanse				
Erfaring med å jobbe med barn og ungdom				
Erfaring med å oppdra barn/ ungdom				

Formålet med å bruke skjemaet er å tydeliggjøre **minimumskrav** vi har til kandidater som vurderes som fosterforeldre i et familiehjem. Kandidater som har mange * under «rød kategori» fyller ikke minstekravet og bør ikke godkjennes som fosterforeldre. Det er helhetsbilde, ikke lav score på noen områder som bestemmer om kandidaten kan vurderes som fosterforeldre. **Vurder i hvilken kategori kandidaten passer i og sett 1* under hvert tema etter intervjurundene og intervjuguiden er gjennomført.**

Mange * i rød kategori= minimumskrav er i liten grad oppfylt

Mange * stjerner = i oransje kategori er minimumskrav er oppfylt i middels grad

Mange *= i grønne kategorier er minimumskrav oppfylt i tilstrekkelig grad

Tallene er veiledende. Har du ikke nok informasjon om ett tema? La feltet stå åpent. Stoppunktmøtet tar stilling til om kandidaten skal godkjennes eller ikke basert på all tilgjengelig informasjon og ungdommenes behov.

Drøft:

Hva kan vi leve med? Hvilke kompenserende tiltak (opplæring/veiledning/avlastning/støtte kan vi sette inn for fosterforeldre der fosterforeldre ikke scorer tilfredsstillende i alle kategorier.

Hjelpespørsmål til temaene:

Omsorgsevne: Har personen gode refleksjoner rundt rollen som fosterfar/mor? Har fosterfar evne til å støtte, motivere, trøste, grensesette, være tålmodig, stå i ungdommenes frustrasjon, håndtere eget og andres sinne, ivareta ungdommenes behov og legge til rette for ungdommens utvikling?

Norskkunnskaper: Behersker fosterforeldre dagligdags norsk? Gjør personen seg forstått? Forstår fosterforeldre informasjon om oppdraget som blir gitt? Vil personen forstå skriftlige og muntlige beskjeder? Forstå veiledningen? Er språknivået hos personen et hinder for oppdraget?

Samfunnsforståelse: I hvilken grad har personene forståelse for hvordan det norske samfunnet fungerer? Regler, normer og kulturelle verdier? Dialog i samarbeid, tillit og forventinger samfunnet har til foreldre i Norge? Frihet til å tro og utøve den religionen/trosretning man velger? Verdien av å støtte ungdommene til å finne venner, ha en fritidsa og lokal tilhørighet?

Systemforståelse: I hvilken grad forstår personen forpliktelsene i oppdragsavtalen og øvrig samarbeid med fagpersoner (inkludert skole, helsetjenester), barnevakter, verger og tilsynspersoner?

Økonomiforståelse: I hvilken grad forstår fosterforeldre de økonomiske rammene i oppdragsavtalen hvilken grad tror du fosterforeldre vil kunne styre og planlegge husholdningens økonomi? Har personen erfaring med nettbank, budsjett og planlegging av økonomi? Har personen forstått hva utgiftsdekningen skal brukes til?

Erfaringsgrunnlag: Har fosterforeldrene erfaringer som kan være relevant og en styrke for oppdraget? Har fosterforeldre som kan være til hinder for utførelsen av oppdraget?

Formell kompetanse: Hvilke utdanningsløp og yrkeserfaringer har fosterforeldre fra hjemland og i Norge? I hvilken grad er erfaringene et hinder eller styrke til å utføre oppdraget?

Erfaring med egne barn eller arbeid med barn og unge: I hvilken grad har fosterforeldre vært involvert i barneoppdragelse av egne barn? Har fosterforeldre egne erfaringer med det å ta vare på barn og ungdom som vil være en styrke i oppdraget? Har fosterforeldrene erfaringer som vi vet om som vil kunne påvirke oppdraget negativt?

VEDLEGG 3

Rutinebeskrivelse for oppfølging av fosterforeldre, barn og ungdom i familiehjem

Hensikt

Rutinen skal sikre at fosterforeldre, barn og ungdom i familiehjem får forsvarlig saksbehandling, oppfølging og veiledning.

Ansvar

Rutinen gjelder for alle ansatte i [tjenesten] med ansvar for familiehjemmene. Avdelingsleder er ansvarlig for oppdatering og er ansvarlig for at rutinen er implementert og følges opp i sin avdeling. Den enkelte ansatte har et selvstendig ansvar for å sette seg inn i [tjenestens] rutiner og følge disse.

Utførelse

Definisjoner/sentrale lovbestemmelser og lignende § 3-2- Fosterhjem og barnevernsinstitusjon som frivillig hjelpetiltak

Barnevernstjenesten kan tilby fosterhjem eller institusjon som hjelpetiltak når vilkårene i [§ 3-1](#) første ledd er til stede og barnets behov ikke kan ivaretas på annen måte.

Beskrivelse/fremgangsmåte

Oppfølging av barnet/ungdommen:

- Det skal utarbeides tiltaksplan jf. Barnevernloven § 3-2 ved frivillig plassering
- Barneverntjenesten skal påse at plasseringen er i henhold til tiltaksplanen, evaluere og justere planen hver 3. måned eller oftere ved behov.

*Fosterforeldrene og verge skal ha kopi av planen.

Oppfølgingsbesøk:

Veilederne skal ha kontakt med barnet så ofte som nødvendig og gjennomføre minst fire oppfølgingsbesøk i familiehjemmet hvert år.

- Det skal skrives eget referat fra hvert oppfølgingsbesøk.
- Det skal krysses av for at dette er et oppfølgingsbesøk i fagprogrammet Familia.
- Referatet skal ikke sendes ut, men lagres som notat med Asker barneverntjeneste som mottaker.
- Det skal fremgå fra referatet hva det er snakket om og hva barnet/ungdom har sagt. Har barnet ikke blitt snakket med skal det fremgå av referatet hva som er årsaken til at det ikke er snakket med barnet/ungdom.
- Under oppfølgingsbesøket skal veiledere snakke med barna/ungdommene og fosterforeldrene. Veileder kan oppfordre ungdommene til enesamtaler etter avtale utenfor hjemmet
- Veiledere skal i god tid (6 måneder) før fosterbarnet fyller 18 år snakke med ungdom om utflytting og videre oppfølging etter fylte 18 år.

Tema det skal/bør/kan snakkes med fosterbarnet om:

- Fritidsaktiviteter/praksisplass/deltidsjobb
- venner
- skole/SFO /leksehjelp både faglig og sosialt
- fysisk og psykisk helse
- lommepenger/økonomistyring
- hvordan det fungerer i familiehjemmet
- kontakt med biologiske foreldre/søsken og øvrig familie
- verge

- rolleavklaringer: hva kan ungdom forvente av veileder, fosterforeldre, miljøterapeut, tilsynsperson og verge
- årsak til plassering
- innsikt i egen situasjon
- tanker om egen fremtid
- oppholdsvilkår

Har barnet/ungdommen behov for hjelp fra flere instanser skal det:

- Drøftes videre kartlegging sammen med psykolog i ansvarlig enhet
- Vurderes om det skal opprettes ansvarsgrupper rundt barnet.
- Vurderes om det skal utarbeides en IP (Individuell Plan)
- Vurdere å ta i bruk ulike kartleggingsverktøy og samtaleverktøy.
- Vurdere å søke ytterligere tilskudd

Oppfølging av fosterforeldrene:

[Tjenesten] skal sikre at fosterforeldrene får tilstrekkelig veiledning. Veiledningen skal være individuelt tilpasset fosterforeldrenes og ungdommenes behov i hvert enkelt hjem. Tiltak for enslig mindreårige skal vurderes sammen med fosterforeldrene behovet for forsterkning.

Forslag til tema for veiledning av fosterforeldre:

- sjekke hvordan barnet/ungdommen har det
- barnet/ungdommens fungering
- rutiner i hverdagen
- forholdet i familiehjemmet som påvirker barnet/ungdommen
- forholdet mellom barn/ungdommer i familiehjemmet
- oppfølging av skole, leksehjelp og SFO
- fritidsaktiviteter
- informasjon om rutiner, fagdager og aktuelle metodeverktøy
- avtaler (interne avtaler i hjemmet el mellom veileder/miljøterapeut/hjem)
- økonomi, budsjettstyring og sparing
- planlegging av ferie, friperioder og avlastning
- rollen til tilsynsperson

- rollen til verge
- rollen veileder og miljøterapeut
- årlig evaluering av tilleggsavtalen (fosterhjemsavtalen, avklaringer i fht.bolig)

Tips! Vær bevisst på at tid og sted kan ha innvirkning på effekten av veiledningen. Enkelte tema må repeteres over tid og følges opp av veileder. Veileder skal ta initiativ til dette.

Verktøy:

- sørge for at tema fra [Veileder for fosterforeldre for enslige mindreårige](#) blir gjennomgått.
- sørge for tilgang til «[ny i Norge](#)» og andre aktuelle ressurser
- [SIFO](#)-budsjett
- faglig referanseramme

Aktuelle tema på felles gruppeveiledning og fagdager for fosterforeldrene:

- Tema fra «ung i Norge» fra UDi
- Tema fra «veileder for enslige mindreårige»
- Ungdom i utvikling og tenåringshjernen
- Ungdommens ressurser og fokus på
- Planlegging av egen fremtid, hvordan legge til rette for at ungdom har positiv utvikling
- Ungdommens medvirkning
- Skole, lekser og praksis/deltids jobb
- Lokal tilhørighet og nettverk
- Grensesetting og konflikthåndtering
- Traumebevisst omsorg
- Sorg og savn
- Religion
- Selvmord, rus og vold
- Helseinformasjon, kosthold, hygiene, søvn, seksualitet
- Brannvern og Førstehjelp

Referanser (rundskriv, retningslinjer ol.)

- [Bufdir: Tilsyn med barn i fosterhjem](#)
- [Bufdir: samhandlingsforløp for barn som flytter i fosterhjem](#)
- [Bufdir: Saksbehandlingsrundskrivet](#)
- [Rutinehåndbok for kommunens arbeid med fosterhjem](#)
- [Rutinehåndbok for barneverntjenesten i kommunen](#)
- [Standardkontrakter for statlige beredskapshjem, familiehjem og besøkshjem](#)
- [Rutiner for forebygging og håndtering av mistanke om fysiske og seksuelle overgrep og grenseoverskridende atferd mot barn og ungdommer i fosterhjem](#)
- [Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten - en veileder](#)
- [Barnevernet og taushetsplikten, opplysningsretten og opplysningsplikten](#)